

İlim Yolculuğuna Hazırlık

Nureddin Yıldız'ın Âsiye Olmak (12.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

İlmi merak ediyor, ilmin kaynağı olan Kur'an'ımız araştırmaya hevesleniyoruz. Kur'an'ımızın 114 suresinden biri olan Tahrim suresi de bu merakımızın altında, Rabbimizin bütün müminlere örnek olarak gösterdiği Âsiye'yi de merak ediyoruz. Öğrenmek istiyoruz ve öğrendiğimizle Rabbimizin rızasını kazanacağımızı ümit ediyoruz. Cennet ve cehennemden haberdar olduğumuz için de Allah'ın razı olacağı işlerden birini yaptığımıza inanıyoruz.

Sevgili Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem, "İlim yoluna çıkan, cennete ulaşır" buyurmaktadır. Eğer niyetlerimiz temizse ve gerçekten Rabbimizin rızasını kazanmak arzusuna sahipsek Allah bize yardım edecektir. Önceki kullarına ve âlimlere, fakihlere yardım ettiği gibi böyle olmayı arzu eden bize de muhakkak yardımını gönderecektir. Allah yardım edecektir ama kul olarak insan da çalışmayı disiplin altına alıp ilmi kurallar çerçevesinde gayret göstererek ele geçirmelidir. Aksi takdirde Allah, kul olarak üzerine düşen görevi yapmayana yardım etmemiştir.

Öyleyse -geniş planda- gayemiz olan ilim yolunda ve -özel planda- kendimize örnek almak için tefsirini öğrenmeye çalışacağımız Tahrim suresini öğrenmede disiplin şartı gözetilecektir. İnsan olarak üzerimize düşeni yapmamız bu sayede gerçekleşebilir ki Allah da vaat ettiği yardımıyla insanı desteklesin. 'Üzerimize düşeni yapmak' ile kastettiğimiz, insanlar arasında ilim öğrenmek isteyen kadın-erkek herhangi bir Müslüman'ın ki bunlar çoğunluktadır, öğrenmek isteyip istemediği sorulsa kesinlikle istediğini söylemesi ama bunun için gerekli iradeyi göstermeye sıra gelince başarılı kolayca başarılı olamamasıdır. İstemek başka, hak etmek başkadır. İşte buradaki hak etmek için öğrenme seviyesini, üzerimize düşeni yapmak, şeklinde ifade edebiliriz.

Sadece medreseye gitmek veya Âsiye kampına katılmak yeterli değildir. İnsan olmanın getirdiği zafiyetler ve sıkıntılar ne kadar disipline ettiğimiz ve kullan/a/madığımızı gördükten sonra Allah'ın yardımını göndereceği veya göndermeyeceği malumdur.

Böyle geniş perspektiften değerlendirilen bir girizgâhın ardından adeta bütün Kur'an'ı tefsir edecekmişiz beklentisine girmek belki bir parça doğal karşılanabilir hatta aksi takdirde, sadece birkaç ayet-i kerimenin tefsir edileceği sözler için bu kadar mukaddime ifadesi abartı sanılabilirse de böyle değildir. Kur'an'ımızın en küçük parçası olan Kevser suresi ve en büyük sure olan Bakara; hangi bölümü olursa olsun, kitabımıza karşı dikkat, himmet ve özen açısından ciddiyetimizi çok, ilgimizi bol tutmadığımız sürece Kur'an'ı anlayamayız. Bunun için ön yatırım manasında uzun girişlerin sadece çok fazla Kur'an okumak ya da tefsir etmek için gerekli olacağını söyleyemeyiz; bir ayetin tefsiri için de bu gerekli olabilir. Yalnızca İhlas suresinin ilk ayetini öğrenmek için dahi ders halkası tertip edilse bu amaçla psikolojik-şahsî yatırımımız Kur'an'ın tamamını öğrenmek için yola çıkacak ilim talebesinin yapacağı gibi olmalıdır.

Zira gayemiz Kur'an-ı Kerim'in şu veya bu kadar ayetini-hükmünü öğrenmekten ziyade Rabbimizin rızasını kazanmaktır. **Rabbimizin rızasını kazanabileceğimiz yol Bakara suresinin tamamı veya en kısılarından herhangi bir ayet de olsa büyük zihin yatırımları ve heyecanla işe koyulmalıyız. Öğrendiğimiz tek bir surenin bu sayede ömrümüzün sonuna dek iyi bir mümin olarak yaşamamızı sağlayacağı hedefi böylece gerçekleştirebilir.**

Kur'an'ın bir suresine hatta ayetine hazırlığı ömrünün tamamında sürecek denli ciddi ve bol tutmayan kişiye Allah, kitabını açmaz ve onun kalbine nurunu doldurmaz. Kur'an'a saygımızı yalnızca bütününe veya çokluğuna özel tutup bir ayetini buna 'değer' bulmamak asla yaraşmaz. Biz Tahrim suresi için yüreğimizi Kur'an'ın bütününe ısındıracağız ki Rabbimiz ufkumuzu açacaktır. Öncelikle böyle başlayan bakışımız ve metodumuz, kitabımızın tamamına yönelik bir anlama gayreti de -önceden talimli

olduğundan- mesela Nisa suresi üzerinde çalıştığımızda hazırlıklı ve daha kolay ilerleyecektir. Dolayısıyla Tahrim suresini öğrenme gayretimiz yalnızca Tahrim suresini öğrenmekten ibaret sayılmamalı, Kur'anlı insan olma amacına giden bir adım olarak değerlendirilip bilinmelidir.

Allah'ın kitabını anlama gayreti, özeni ve hasreti olanlar Kur'an'ın tek bir ayetine dahi tamamı kadar saygı göstermelidir. Namazın farz oluşunu anlatan ayet ile Yusuf aleyhisselamın kuyuya atıldığı ve çıktığını anlatan ayet, müminin gözünde aynıdır; zira aynı Allah'ın kitabında buyrulmuşlardır. Bazı konuları çok önemli görüp başka bir konuyu hafifsemek bereketi kökünden tepmek anlamına gelir. Kur'an, market rafından malzeme alırcasına beğenip seçilecek konulardan oluşmaz. Ona sadece teslim olunur ve baş üzerine konur.

*

Kur'an ile hemhâl olmak isteyen insanın Kur'an kalitesini yedi konuda yakalaması gerektiğini bileceğiz. Bu şartı gerçekleştirmemiş kimseler diploma sahibi olabilir, unvan ve şöhrete kavuşabilirler ancak Kur'an onları içine almaz ve balın kavanozdaki hâlini seyredencesine dururlar. Kelime bilgileri olabilir, meali baştan sona ezber bile okuyabilirler ama Tahrim suresindeki Âsiye ile ilgili ayeti okuyup sadece kahramanca bir şey okuduklarını söyleyip bu kadar mesafede kalırlar. Hâlbuki bu yedi şartı yerine getiren, Âsiye ayetini gördüğünde durur ve Âsiyeleşmeye karar vermeden daha ileri geçmez.

Kur'an, ona hazırlanan için eğitim ve şifa kitabıdır. Onu karşılamak için gayret edene böyledir. Sınıf geçmek, diploma elde etmek veya icazet almak maksadıyla ona yaklaşan içinse böyle bir vaat yoktur. Nitekim kâfirler de Allah'ın kitabını okuyup öğrenebilirler ama *Kur'an adamı/kadını* olamazlar. Kur'an bir âlem, onlar başka bir âlem hâlinde kalırlar.

Bizim okuma maksadımız da âlim olmak için değil, Kur'an gibi olmak ve içimizi dışımızı onunla doldurmak amacıdır.

Söz konusu yedi maddeyi şöyle sıralayabiliriz:

1- Uyku meselesi. Allah Teâlâ, Kur'an'ı indirmeye başlayacağı zaman zekât, oruç, hac, cihat hatta farz namazlardan önce Müzzemmil suresini indirmiş, uykuyu disiplin altına alma emrini vermiştir. Bu ayetlerin üzerinden bir yıl geçtikten sonra ise Allah, uykularını kontrol edebilen bu kimselere Kur'an'ı okumalarını buyurmuştur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ve ilk Müslüman nesle, henüz abdestin dahi farz olmadığı ve gusül hükmünün belli olmadığı o sıralar, uykuyla ilgili prensip bildirilmişti.

Demek ki Kur'an ahlakıyla donanmış ve şuurlu neslin meydana gelmesi için temelde bir numaralı yatırım uyku konusundadır. Uykusunun esiri olmuş ve başını yastığın üzerinde hareket ettirme iradesine sahip çıkamayan kişi, Kur'an gibi ağır bir yükü taşıyamaz; ne Tahrim suresini ne de Kevser'i.

Çok önemli bir prensibi de not edelim: **Uykuyu disipline etmek, günün üçte ikisini uyuyarak geçirdiği için birinin tamamen zararda olduğunu söylemekten ibaret anlama gelmiyor. Uykunun karakterli ve kurullarla çerçevelemiş bir seviyede işletilmesinden söz ediyoruz.** Çünkü uykunun düzenli ve sağlam olmayışı, uyanıklık hâlindeki performansı da etkileyecektir. Konunun disiplin kelimesiyle ele alınması ve kişinin kaç saat uyduğundan daha önemli ve geniş düşünülmesi bu bakımdan gereklidir. Yataktan kalkınca uyanabiliyor olmak ve gün içinde zihni tamamen uyanık tutmak, kişinin uyku disiplinini kaç saat uyuyor olduğuyla ölçmekten daha büyük ve geniş bir durumdur.

Saat olarak uykunun zayı edilmesi de (pek az veya çok uyumak) elbette kayıp anlamına gelir ancak dağınık ve huzursuz uyku, sonrasındaki gündüz saatlerinin başarısızlığının müsebbibi olarak epey etkilidir. Öğrendikleri bir kulağından girer ve zihinde tamamen kayboluverir. Uyanık bir hayat için öncelikle gerekli olan, iyi bir uykudur.

Kur'an'ı hayat kitabı bilenler için uykunun saat olarak üst limiti 7'dir. Aynı saatte yatıp aynı saatte kalkmalıdır. Sudan bahanelerle hiçbir şekilde uyku bölünmemelidir. Uykuya zarar vermemesi için yatıştan üç saat öncesine kadar yağlı, hamurlu, nişastalı yiyecekleri kesmelidir.

Kur'an uyanıkların kitabıdır. Uyanıklık ise uyumamak değil, uykunun etkisinden gün içinde kurtulan bir düzenle uyumaktır.

2- Vakit meselesi. İnsan gününü kontrol altında tutmadan ilme erişemez. Önemli bir hususun altını çizelim: Hayatta en kötü israf, ekmek ve su israfı değil, vakit israfıdır. Vaktin israf edilmesi insan için parmağının kesilip kopması gibidir. Bir insan düşünelim ki parmağı kesilmiş, kanı akıyorken işine gücüne devam edebilsin; birkaç saat sonra hâlâ devam edebilir mi? Edemez çünkü vücudundaki kan bitmeye başladıkça bedeni iflas edecektir.

Vakit israfını önlemeden de hiçbir insan ne Kur'an ilmine ne de başka bir meraka ulaşamaz. Çünkü ilim tıpkı bünyede dolaşan kan gibidir, ruhumuzun kanı ilimdir. Vakit israfı yapan ise ilmin önünü kesmiş, bünyesinde ilmin tutunmasına engel olacak iş yapmıştır. Bir gıda maddesinin israf edilmesinden çok daha fecidir bu. Zira bir kamyon ekmeği bile çöpe atan biri, yanlışını fark ederek tövbe etse cehennemden kurtulur. Bu tövbesi olan bir şeydir. Bir kamyon dolusu ekmek, bir varil dolusu su... bunların israfının tövbesi mümkündür. Ancak bir saat bile boşa harcanmış, israf edilmiş vaktin tövbesi mümkün değildir. Boşa akıtılmış zamanın geri döndürülmesi mümkün değildir. Her zaman dilimi biricik ve benzersizdir. Bu bakımdan dönüşü ve dönüşümü olmayan tek israf da budur.

Vaktin kıymetini bilmeyen, Kur'an nimetine sahip olamaz. Öğrenebilir, çok da bilebilir belki ama Tahrim suresini öğrenip Âsiyeleşemez. Rabbimizin en büyük nimeti olan hayat, zaman dilimlerine bölünerek ölçülür. Bu zaman dilimleri bir hanım kızın adeta iffeti gibi değerli sayılmalı, namus seviyesinde saygı görmelidir. Cep telefonu çalınsa nasıl bağırsa insan, bir saatini boşa çalan kişiye de hiç değilse bu düzeyde kıymetini çok görmemelidir. Allah, vaktinin kıymetini bilmeyene, vakte yemin ettiği Kur'an'ını vermez.

Sözünü ettiğimiz bu vakti değerlendirme işi bütün günü uyumayarak, hep namaz kılarak geçirmek manasına gelmez. Gerekli olan, vakti nasıl geçirdiğinin hesabını bilmektir. Uyumak, arkadaşlarla toplanıp sefa yapmak veya mizah dolu saatleri olmak sakıncalı şeyler değildir. Fakat bunları abartmak zararlı olmalıdır. Eğlencenin de kararında tutularak neşelendikten sonra işe devam edilmesi idealdir. Çünkü beden yorulup zihin duraklayabilir; insan bunu dağıtmak için kendine neşeli saatler sağlayabilir hatta sağlamalıdır. Arkadaşlarla fıkra anlatmak, çay içip muhabbet etmek zararlı şey değildir ama her şey saatinde yapılmalıdır. Ayrıca taksim edilirken yemeğin bütününe on dakika, çekirdek çitlatmaya üç saat ayırmak komik olur.

3- Yemek meselesi. Kur'an'ı telaffuz edecek ağzın haram tatmamış olması hatta şüphelilerden uzak durması gerekir. Ve iştahı kadar değil, midesi kadar yemelidir. Tefekkürü zorlaştıran, beyni kapasitesinden uzaklaştıracak gıda çeşitlerinden kaçmalıdır. Unlu mamuller, aşırı şekerli gıdalar, çok yağlı kızartmalar, gazlı içecekler bu sınıfa girebilir ve kişiden kişiye değişiklik göstermekle birlikte kimine çok, kimine az etki edebilir.

Midesi kontrol edilemeyen birinin zihni için de kontrol mümkün değildir. Kur'an, beyinlerde şimşekler çaktıracak güçte etki oluşturmak üzere indirilmiş bir kitaptır ve mide çok açken ya da çok tokken beyin aktif olmaz.

4- Arkadaş meselesi. Bir insanın arkadaşını gördüğümüzde onun ne olacağına karar verebilirsiniz. Kuşlar kendi aralarında, koyunlar bir arada dolaştıkları gibi Kur'an'a adanmış kimseler de bir arada dolaşmalıdırlar. Akşama kadar çakallarla dolaşıp akşam olunca tavuk kümesine sığınmaya çalışanın tavrı değildir bu.

Allah'ın kitabını öğrenme yoluna çıkıldığında müstakbel başarımızın ne olacağı, arkadaşlarımızın kimliğiyle az veya çok bellidir. Birlikte vakit geçirdiklerimizin sonuna bakılınca kendi sonumuzun da çok fazla farklılık göstermeyeceği muhakkaktır. Dolayısıyla arkadaş, su ve hava kadar önemli bir seçim konusudur.

Derste de eğlenirken de bu böyledir.

5- Plan ve program meselesi. Şimdi Tahrim suresi için yürüttüğümüz bu okuma ve eğitim programının muhatabı olan sizler, bu programa katılırken “ders varmış... dinleyelim...” yollu bir hafiflikle konuya yaklaşır ve ciddiyeti bu düzeyde tutarsanız bu boşuna geçirilmiş zamandan pek de farklı olmaz. Olması gereken, ciddi ve yüksek bir hedef koyarak onun uğrunda Tahrim suresinin dersini dinlemektir. Her işte bu prensip gözetilmelidir.

Tahrim suresi hakkında ders dinlerken, “Âsiyeleşmenin ölçü ve kalıpları dağıtılıyormuş, dinleyelim” demeyi bilecek görüş sahibi olunmalıdır. Ne aradığını ve programını kişi bilmeli, melekler bunu görmelidir. Plan ve program şarttır ve adının belli bir şey olması da zorunlu değildir; tohum kabiliyeti olan, çöplükte bile çiçek açabilir. Bu olmadığında dünyanın en güzel bahçesi dahi çiçek olmaya müsait değildir.

Ne istediğimizi bilmek, büyük düşünmek, bunun için büyük plan yapmak ve planımız için de büyük fedakârlıklara hazır olmak gerekir. Nihayetinde de büyük sonuca ulaşılır. Cenneti arzu edip dünyadan vazgeçmemek gülünç bir durumdur. Kur'an ilmini merak etmek ama bunu şehrin parklarında, sokaklarında dolaşarak yine de elde edebileceğini sanmak akılsızlıktır. İnsan neyi, nasıl ele geçirebileceğini akıl edememek kadar da akıldan uzaklaşmamalıdır. Kâbe'yi tavaf etmek için Kâbe'ye gidilir, bunu biliriz. İlimin nerede elde edilebileceği de bellidir ve bunun bir plan-program dâhilinde ele alınması gerekir. Yola “hele çıkalım bakalım” diyerek başlanmaz. Yola çıkmaya karar verilmeli, döndüğünde Âsiye olarak dönmeye ahdedilmeli ve günlük çizelgede ders, istirahat, yemek veya başka ne bulunuyorsa belirlenmiş olmalıdır.

Bir ilim talebesi; Âsiye, Meryem, Hanne olma adaylığını zihnine koyduğu zaman çıktığı yolun belli bir durağındaiken hangi seviyeye ulaşacağını cevabını da bilir. Eğer yola başladığının mesela on üçüncü gününde ulaşacağı hedefle alakalı “nereye rastlarsak artık...” türünden bir belirsizlik söz konusuysa bu kişinin eli boş dönebileceği de gayet söz konusudur. Çünkü niyeti büyük değildir ki Allah ona ikram etsin. Ne istediğini daha o bilmiyor ki melekler duasına âmin desin, insanlar ciddiyetini anlasın.

6- Bir mürşid kesinlikle gereklidir. Mürşid olmadığında kişi, henüz yapılmamış ve açılmamış yollardan bir yere ulaşmaya çabalar. On kilometrelik yolun henüz yapılmamış olmasıyla mal olacağı zaman, daha önce yapılmış ve aynı mesafede bir yolun alacağından çok daha fazladır. Bir talebenin mürşidi illa olmalıdır. Ashab-ı kiramın mürşidi Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem idi. Efendimiz'in dahi mürşidi vardı: Cebrail. Yalnızca Allah'tır ki bir üstünde bilen yoktur, o da şöyle buyurmaktadır:

وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ

“Her ilim sahibinin üstünde bir bilen vardır.”

Mürşid, elden tutan ve yol gösteren, danışmanlık eden demektir. İnsan ya bütün yolları tek başına kat etmek için bizzat kendisi deneyecektir ya da daha önce aynı yollardan geçmiş biri ona yön verecektir. Böylece tecrübe, birinin tecrübesi olacaktır ve üzerine kendi emeğini de koyduğunda insan daha iyi sonuçlar elde edebilir. İlla kendi denemek isterse insan her şeyi, bu da büyük bir günah veya yanlış değildir elbette ancak ömür tekrarlanan bir şey değildir. Hiç kimsenin denemelere harcanacak kadar uzun ve bol ömrü yoktur. Allah herkese, her fırsatı sınırlı miktarda vermektedir.

İlim yolculuğuna da muhakkak, önceki tecrübelerin sahiplerinden istifade ederek çıkmak lazımdır. Fakat söz konusu müşşidimiz, üzerimizde maddî menfaat ve beklentisi olan ya da bizi kendisine mensup biri gösterip adeta kum torbası olarak kullanmayı düşünen biri olmamalıdır.

Mürşid, seni on sene boyunca geceli-gündüzlü ders okuttuktan sonra bile yanında kalman veya kalmaman, onun adının başka yerlerde övgüyle anılması veya anılmaması gibi beklentileri olmaksızın vedalaşabilendir. Böylesi, dinine adam topluyor demektir. İki ay ders okuttuğuna “bir yere gidemezsin, sana hakkımı helal etmem” diyen veya yazdığı dergiye abone olunmasını mecburî tutan birinin yaptığı kullanmaktır. Kullanan da müşşid değildir, bir nevi tüccardır. Hâlbuki müşşid kendine değil Kur’an’a adam toplar, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme çağırır.

İyi müşşidin yokluğu da kimsenin ileri sürüp sığınacağı bir bahane olmamalıdır. **Bir müşşidin rehberliğini çok istiyor olabilirsin fakat çok fedakârlık edebiliyor musun bunun için? Herkes, her şeyi istiyor ama hedefe giden rotada neler yapabiliyor, elinden geleni ne kadar uyguluyor; burası önemlidir.** Allah’ın, arayan kullarını çaresiz bırakmayacağı kuralından hareketle müşşid daima vardır. Kulun gerçekten arayıp aramadığına, bulunca kıymetini bilip bilmeyeceğine bakar Allah. Kul samimiyetle arzuladığında da ona müşşidini dağdan-ovadan bile gönderir.

İnsanın müşşidi mutlaka bir bağ sakalı olan kişi demek değildir. Yön veren her kimse odur müşşid. Dolayısıyla hiç okuma-yazması olmayan hatta Tahrim suresinin Kur’an’da olduğunu bile bilmeyen birinin insana bir cümle söyleyip moralinin en kırık olduğu anda doping sağlamak suretiyle kurtarıcı rolü üstlenmesi de mümkündür. Cahil zannedilen birinin esprisi dahi insanın silkelenmesine, ilminin temellerini atmasına ve yolunda istikametle ilerlemesine yol açabilir. Kişinin düşüneceği yalnızca müşşidi hak edip etmediğidir.

7- İlk altı maddenin toplamından oluşan bir ilim niyeti, her işin başlangıcı olması bakımından çok önemlidir. Sırf herkes o saatte yediği için ramazan gününün sahur vaktinde yemek yiyen, gün içinde de vakit bulup yemeğin başına oturamayan birini düşünelim; bu kişi oruç tutmuş sayılır mı? Elbette hayır. Sahuru ve iftarı yemiş olsa bile oruç tutmuş değildir. Zira ibadet niyetle olur, Allah’ın terazisi niyet ve ihlas tartar.

İlim de namaz, oruç, cihat ve hacdan çok geri kalacak bir ibadet değildir. Orucu zayıflamaya yaradığı için tutan birininki oruç tutmak olmadığı gibi ilmi de Allah rızasına niyet etmeksizin kucaklayan birininki ilim yoluna girmek sayılamaz. İlim Allah için elde edilir, ilmin başı da Kur’an’dır. Kur’an’ı öğrenmeye girişimizin şifresi olmak üzere Tahrim suresini öğrenmeye niyet etmeliyiz. Böyle bir güçlü niyeti zihnimize samimiyetle yerleştirdiğimizde yol da önümüzde Allah’ın izniyle açılacaktır.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ . وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ .

Âlemlerin Rabbi Allah’a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.